נושאים באגרות הראי"ה

# חב"ד

7 אגרות · כרכים א', ב', ג', ד'

הנושא בקצרה, הנושאים המרכזיים שבו ומה מלמדות האגרות,

ורשימת כל האגרות שבנושא עם תקציר קצר (גרסה מקוצרת, בלי נוסח האגרות)

igrot.shlomo-aviner.net

## הנושא בקצרה

באגרות חב"ד מופיעה בשני פנים. הראשון הוא תורת חב"ד: הרב קוק רואה בה את "המקצע המחכים והמאיר ביותר את תורת הרב קדוש ישראל הבעש"ט" (כרך ד', אגרת אמד), ומביא מדברי בעל התניא, רבי שניאור זלמן מלאדי, בעניינים של קבלה ושל השגת האלוקות (כרך ג', אגרת תתצו; כרך ב', אגרת תיד). אבל הרב קוק מוסיף שאין להסתפק בדרך אחת: לצד לימוד חב"ד צריך ללמוד גם את החוקרים, את כל שיטות המקובלים ואת דרכי הגר"א ותלמידיו.

הפן השני הוא קהילות חסידי חב"ד בארץ ישראל: הכוללים שבירושלים ובחברון, והמחלוקות ביניהם. מימי יפו ועד ימי ירושלים הרב קוק פועל לשלום בין הכוללים, מגן על כבודם מפני מכתבי דופי (כרך ד', אגרת אקסה), וממליץ על רב מצאצאי אדמו"רי חב"ד לרבנות במושבה (כרך ד', אגרת אשל).

## לימוד חב"ד

תורת חב"ד חוזרת באגרות כאחד המקורות החשובים של החלק הרוחני שבתורה.

**כרך ד', אגרת אמד:** להרב ש"ז סלונים ביפו: לימוד חב"ד גדול ונשגב, כי הוא המאיר ביותר את תורת הבעש"ט, ובוודאי הוכן לגאולה. אבל כמו שבהלכה לומדים מכל השיטות, כך צריך גם בחלק הרוחני: לצד חב"ד ללמוד את החוקרים, את כל שיטות המקובלים ואת דרכי הגר"א ותלמידיו.

*"המקצע המחכים והמאיר ביותר את תורת הרב קדוש ישראל הבעש"ט"*

**כרך ג', אגרת תתצו:** להרב שמריה מנשה אדלר, מפרש 'ריש מילין': אין להגדיר את ה' בהגדרת הדעת. הרב קוק מביא את הגהת בעל התניא, שדברי הרמב"ם על "הוא המדע הוא היודע הוא הידוע" נכונים רק בבחינת חב"ד דאצילות.

*"ובס' תניא להגר"ז מלאדי ז"ל כתב בהגהה בראש ספרו שדברי הרמב"ם בתואר הוא המדע הוא היודע הוא הידוע צדקו רק בבחי' חב"ד דאצילות"*

**כרך ב', אגרת תיד:** להרב אברהם רבונסקי, על לימוד קבלה בירושלים: הרב רבונסקי טען שגם בעל התניא לא פרסם את הנסתר להמון העם. הרב קוק משיב שיחידי הסגולה בירושלים אינם המון העם, ושבעלי החסידות עצמם התירו לעסוק בהסברים ברזי עולם.

*"ואם התירו בעלי-החסידות לעסוק בהסברים ברזי עולם הללו"*

## כוללי חב"ד בארץ ישראל

חסידי חב"ד בארץ ישראל היו מאורגנים בכוללים, ובאגרות נזכרים חסידים המקושרים לבאברויסק, ללאדי וליובאוויטש. הרב קוק נדרש שוב ושוב לסכסוכים בין הכוללים.

**כרך א', אגרת לט:** לדודו, ר' יהודה לייב פלמן: הממונה בכולל חב"ד שאל את הרב קוק על המחלוקת בין ראשי הכוללים, על כתובות המשלוח ועל הפרדת חברון מירושלים. הרב קוק מתנגד לכל פירוד, ומציע פשרה: כתובת משולשת, כדי שהחסידים המקושרים לבאברויסק, ללאדי וליובאוויטש יישארו כולל אחד.

*"שאנחנו חייבים כולנו להתאמץ בכל עז שלא יהי' ח"ו שום פירוד, ודי לנו והותר הפירודים שכבר נתהוו בעוה"ר"*

**כרך ד', אגרת אפ:** הודעה מירושלים: הרב קוק מפרט מה מעכב את איחוד כוללי ליובאוויטש ובאברויסק. כולל ליובאוויטש דורש ביקורת על הפנקסים, וכולל באברויסק צריך את הסכמת מייסדיו בחוץ לארץ. לכן הם נפרדים לעת עתה.

*"ומצד חלופי הדעות כנ"ל נפרשים הם לע"ע שני הכוללות, לובביץ ובברויסק"*

**כרך ד', אגרת אקסה:** לקהילות חב"ד באמריקה: מכתבי הדופי על מנהלי כולל באברויסק בירושלים הם זיוף. בכולל יש תלמידי חכמים גדולים, ועניים, יתומים ואלמנות, ויש לחזק אותו.

*"שכל אלה דברי הקטיגוריא על הכולל היקר הזה דברי זיוף הם וחלילה לשום לב למטילי מום בקדשים"*

## רבני חב"ד

**כרך ד', אגרת אשל:** לוועד בית הכנסת בחדרה: הרב קוק ממליץ לקבל לרב המושבה את הרב שלום שלמה שניאורסון, שבא מרוסיה, ממשפחת אדמו"רי חב"ד.

*"ממשפחת רם הגאונים הקדושים אבות חב"ד זצ"ל"*

## מה מלמדות האגרות

תורה שהוכנה לגאולה. לימוד חב"ד "המקצע המחכים והמאיר ביותר את תורת הרב קדוש ישראל הבעש"ט" (כרך ד', אגרת אמד).

לא להסתפק בדרך אחת. מ"השתלבות הרעיון והרחבתו יצא אור גדול לקדושה ולגבורה ולדרכי שלו' בכללות האומה" (כרך ד', אגרת אמד).

שלום בין הכוללים. "די לנו והותר הפירודים שכבר נתהוו" (כרך א', אגרת לט), ולכן הרב קוק מחפש פשרה ומגן על כבוד הכוללים (כרך ד', אגרת אקסה).

## הרב שלמה אבינר על הנושא

הרב קוק כינה את חסידות חב"ד "החלק התבוני של החסידות החדשה". הרב אבינר מסביר שבעל התניא לקח את תורת הבעל שם טוב, שנאמרה באמרות קצרות ובלי מקורות, ועיגן כל מילה שלה בתורה, בגמרא, בזוהר ובכתבי האר"י, ובכך אפשר לה להיכנס לקהל התורה. ולשאלת הרב הנזיר

מדוע יש הקבלות רבות בין דברי הרב קוק לבין "ליקוטי תורה", השיב הרב קוק שעניינה של חב"ד הוא היחיד, ועניינו שלו הוא הכלל - בניין האומה. (מקור: מתוך ספרי הרב)

"בעל התניא - חסידות מתוך תורה" - במלואו, בלשונו של הרב אבינר: בעל התניא ודרכו, "חסידות מתוך תורה": החסד שבתנועת החסידות, "שולחן ערוך הרב", השיח המשיחי בחב"ד, ובעל התניא והרב קוק. (מקור: מתוך ספרי הרב)

"הזרם המשיחיסטי בחב"ד" - במלואו, בלשונו של הרב אבינר: שאלות ותשובות על הזרם בחב"ד הסובר שהרבי האחרון הוא המשיח, ועל בעל התניא - חסידות מתוך תורה. (מקור: מתוך ספרי הרב)

# האגרות שבנושא

7 האגרות שבנושא, לפי סדר הכרכים, כל אחת עם תקציר קצר. הנוסח המלא - באתר ובחוברת המלאה

### כרך א', אגרת לט דודו, ר' יהודה ליב פעלמאן · ג' מרחשון תרס"ז - יפו

על מחלוקת בין ראשי הכוללים, כולל חב"ד, על כתובות המשלוח ועל הפרדת חברון מירושלים. הרב קוק מתנגד לכל פירוד, ובמיוחד לפגיעה במעמד ירושלים, שקדושתה כוללת את כל ארץ ישראל וגם את חברון (על פי הזוהר וראיות מהגמרא). הרב קוק מציע פשרה: לכתוב את הכתובת על שם שלושה אנשים, ולא להפריד את הכולל. הרב קוק מספר על תלמיד חכם זקן שסובל עוני בגלל המחלוקת.

### כרך ב', אגרת תיד הגאון ר' אברהם רבונסקי, אב בית דין דוברובנה · כ"ו שבט תרע"ב - יפו

בעניין אגודת המקובלים 'שער השמים' בירושלים: אין בכך חידוש. חבורת 'בית אל' של הספרדים לומדת קבלה ומתפללת בכוונות הרש"ש יותר ממאה שנה, והרמ"ע מפאנו לימד את 'הפרדס' בישיבה. לפי בעל 'שערי אורה', 'מעשה בראשית ומעשה מרכבה' שנאסרו הם השימוש המעשי בשמות, ולא העיון. גם הבעל שם טוב ובעל התניא לימדו קבלה לתלמידים רבים. מעמדם של ה'נסתרות' משתנה עם התפשטות הרעיונות. ראוי לתמוך בלומדים אלה, כמו בכל לומדי התורה.

### כרך ג', אגרת תתצו הרב מנשה הכהן אדלר (מפרש 'ריש מילין') · ערב ר"ח מנחם אב תרע"ח - הרוגייט

הרב קוק שמח בפירושו על 'ריש מילין'. 'הצורה האריאלית הנשמתית' - מלשון 'אריאל', 'ארי דבי עילאי', גבורת החסד, וגימטריות של שם ע"ב. יש למחוק את הביטוי 'אין סוף'... עצם אור שכלי קדמון', כי אין לייחס שום גדר או תואר לאין סוף (מהר"ל, מהר"ם אלשקר, התניא, ר' אברהם היריה).

### כרך ד', אגרת אמד הרב ש"ז סלונים, יפו · י"ט תמוז תר"פ

לימוד חב"ד, המאיר את תורת הבעש"ט, גדול ונשגב, אבל אין להסתפק במקצוע אחד גם בחלק הרוחני: כמו שבהלכה לומדים מכל השיטות, יש ללמוד גם את החוקרים האלוהיים, את כל שיטות המקובלים ואת דרכי הגר"א ותלמידיו. מהשתלבות הרעיונות 'יתנוצץ אורו של משיח', ויחידי סגולה יתחילו, וזו תהיה 'עטרת התפארת' של התחייה והיסוד לתוכן הפוליטי.

### כרך ד', אגרת אפ הודעה בעניין כוללות ליובאוויטש ובאברויסק · ט"ו טבת תרפ"א - ירושלים

המעכב באיחוד הכוללים: כולל ליובאוויטש דורש ביקורת על פנקסיו, שעוררו עליהם ערעורים, ופרסום התוצאות על ידי הצד השני. כולל באברויסק טוען שגם הוא רוצה באחדות, אבל זקוק להסכמת מייסדיו בחוץ לארץ. לכן הם נפרדים לעת עתה.

### כרך ד', אגרת אקסה קהילות חב"ד באמריקה · כ"ב שבט תרפ"ג

מכתבי הדופי על מנהלי כולל בברויסק בירושלים הם 'דברי זיוף'. הכולל נכבד, ובו תלמידי חכמים, חסידים, עניים, יתומים ואלמנות, ויש לחזקו.

### כרך ד', אגרת אשל ועד בית הכנסת בחדרה · כ"ד סיון תרפ"ה

הרב קוק ממליץ לקבל לרב את הרב שלום שלמה שניאורסון, מצאצאי אדמו"רי חב"ד, שבא מרוסיה.